

GOVORNO NASTOPANJE V PEDAGOŠKEM PROCESU

Tomaž Petek

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

GOVORNO NASTOPANJE V PEDAGOŠKEM PROCESU

Tomaž Petek

Ljubljana 2019

Govorno nastopanje v pedagoškem procesu

Avtor dr. Tomaž Petek

Recenzija dr. Igor Saksida, Pedagoška fakulteta Univerze
v Ljubljani in Pedagoška fakulteta Univerze na
Primorskem
dr. Mateja Dagarin Fojkar, Pedagoška fakulteta
Univerze v Ljubljani

Izdala in založila Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani
Zanjo dr. Janez Vogrinc, dekan

Oblikovanje in priprava Igor Cerar

Tisk Birografika Bori, d. o. o., Ljubljana
Naklada 150 izvodov (1. izdaja, 1. natis)

© Avtor, julij 2019

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

808.5:37.01

PETEK, Tomaž, 26.4.1983-

Govorno nastopanje v pedagoškem procesu / Tomaž Petek. - 1. izd., 1. natis. -
Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2019

ISBN 978-961-253-245-1
COBISS.SI-ID 300741120

KAZALO

I.	UVOD V MONOGRAFIJO	7
1	GOVORNO NASTOPANJE V SKLOPU SPORAZUMEVANJA	11
1.1	Opredelitev sporazumevanja	11
1.1.1	Opredelitev govornega nastopanja	13
1.1.2	Govorni položaji, v katerih nastajajo učiteljeva enogovorna govorjena besedila	20
1.2	Besedilo, dejavniki sporočanja in sporazumevalna načela	21
1.3	Načela uspešnega govornega nastopanja z vidika retorike	26
1.4	Načela uspešnega govornega nastopanja z vidika jezikoslovja in širše	28
1.5	Faze tvorjenja besedila kot proces	31
2	UČITELJEVA VLOGA V RAZREDNI INTERAKCIJI	37
2.1	Instrumenti za opazovanje razredne interakcije	38
2.2	Govor učitelja in govor učencev	40
2.3	Učiteljev pedagoški govor	42
2.3.1	Odnosni in spoznavni govor	42
2.3.1.1	Odnosni govor	43
2.3.1.2	Spoznavni govor	44
2.3.2	Pomen ustreznega pedagoškega govora	46
3	RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI GOVORNEGA NASTOPANJA PRI UČITELJIH	49
3.1	Postopki razvijanja zmožnosti govornega nastopanja	50
3.1.1	Zgradba govornega nastopa	50
3.1.1.1	Smiselnost, razumljivost in zaokroženost besedila	51
3.1.1.2	Sestava govora/besedila	51
3.1.1.3	Ustreznost besedilne vrste	52
3.1.1.4	Ustreznost teme in izbire vsebine	53
3.1.1.5	Tematsko-vsebinska sestava besedila	54

3.1.1.6	Ustreznost konteksta pri izbiri besedilne vrste in teme/vsebine	55
3.1.1.7	Ustreznost načinov razvijanja teme	55
3.1.2	Celostni način govorne predstavitve	57
3.1.2.1	Tekoče, naravno, prosto govorjenje	58
3.1.2.2	Razločno govorjenje	59
3.1.3	Besedni jezik	60
3.1.3.1	Izbira ustrezne socialne in funkcijske zvrsti jezika	60
3.1.3.2	Pomensko ustrezna izbira besed	61
3.1.3.3	Slovnična pravilnost	62
3.1.3.4	Pravorečni izgovor	63
3.1.3.4.1	Knjižni izgovor »problematičnih« glasov	64
3.1.3.4.1.1	<i>Izgovor črke l</i>	64
3.1.3.4.1.2	<i>Variante fonema v in izgovor predloga</i>	65
3.1.3.4.2	Knjižni (jakostni) naglas	66
3.1.4	Nebesedni jezik	67
3.1.4.1	Slušni nebesedni spremljevalci govorjenja	68
3.1.4.1.1	Intonacija	69
3.1.4.1.2	Poudarek in jakostna izrazitost ter glasnost	71
3.1.4.1.3	Hitrost	72
3.1.4.1.4	Premori	74
3.1.4.1.5	Register	75
3.1.4.1.6	Barva	76
3.1.4.2	Vidni nebesedni spremljevalci govorjenja	77
3.1.4.2.1	Mimika obraza in očesni stik	77
3.1.4.2.2	Kretnje rok, gibanje po razredu	79
4	OCENJEVALNA LESTVICA ZA UČITELJEV GOVORNI NASTOP	81
4.1	Predstavitev 5-stopenjske številčno-opisne ocenjevalne lestvice	82
5	KAKO IZBOLJŠATI GOVORNO NASTOPANJE UČITELJEV	99

6	LITERATURA	109
II.	PREDSTAVITEV AVTORJA	117
III.	STVARNO IN IMENSKO KAZALO	119

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

IZ RECENZIJ

Avtor se je v monografiji lotil poglobljenega in sistematičnega preučevanja področja govornega nastopanja v pedagoškem procesu; na enem mestu je predstavil ključne izsledke številnih tujih in domačih znanstvenikov ter govorno nastopanje utemeljil celostno, upoštevajoč spoznanja retorike in jezikoslovja. Znanstveno pisanje začne z ugotovitvijo, da mora učitelj 21. stoletja obvladati učinkovito sporazumevanje v pedagoškem procesu, ki predstavlja eno izmed temeljnih kompetenc, v okviru katere ima pomembno vlogo tudi njegovo govorno nastopanje v razredu. Usvojeno kompetenco »sporazumevanje v maternem jeziku«, ki jo kot eno izmed ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje omenja Evropski referenčni okvir, avtor razume kot osnovo, na kateri je treba graditi sposobnost učinkovitega govornega nastopanja učiteljev.

RED. PROF. DR. IGOR SAKSIDA

Ta monografija predstavlja novost v slovenskem prostoru, saj na sistematičen in poglobljen način nudi teoretična izhodišča pa tudi praktične napotke za izboljšanje učiteljevega govornega nastopanja, ki je temeljni del učiteljevega dela v razredu. Avtor v uvodu pojasnjuje, da se mora vsak učitelj ukvarjati z lastno rabo jezika in se vseživljenjsko izpopolnjevati na tem področju, če želi uspešno opravljati svoje delo. Ker je monografija v slovenskem jeziku, predstavlja tudi bogat nabor strokovne in znanstvene terminologije s področja govornega nastopanja in sporazumevanja v slovenščini. Dr. Tomaž Petek se v svojem delu navezuje na veliko tujih in domačih avtorjev, ki so prispevali k razvoju (govornega) sporazumevanja in sporočanja, izsledke pa poveže tudi s svojimi spoznanji. Monografija predstavlja pomemben znanstveni prispevek na področju izobraževanja v slovenskem prostoru.

DOC. DR. MATEJA DAGARIN FOJKAR

Cena: 10,00 €

ISBN 978-961-253-245-1

9 789612 532451 >